

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

AYDIN ŞENTÜRK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/54605

Karar Tarihi : 23/12/2025

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM
Yıldız SEFERİNOĞLU
Kenan YAŞAR
Metin KIRATLI

Raportör : Mutlu ALAF

Başvurucular : 1. Aydın ŞENTÜRK
2. Erdem GÜZEL
3. Şeref İPEK

Vekili : Av. Tuğçe Türksen ÇERÇİ BAYAZIDOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, işçilik alacaklarına ilişkin açılan davada mahkemenin hukuki nitelendirmeyi hatalı yaptığı ve yargılama sürecinde alacakların belirlenebilir hâle gelmemesinden dolayı ıslah yapılamadığı ve yapılan yargılama giderleri sebebiyle külfet yüklendiği nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, yargılamanın uzun sürede sonuçlandırılması nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucular, Ordu İş Mahkemesinde fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak işçilik alacakları için alacak davası açmıştır. Ordu İş Mahkemesi yetkisizlik kararı vererek dosyayı Gölköy Asliye Hukuk Mahkemesine (iş mahkemesi sıfatıyla) (Mahkeme) göndermiştir.

3. Başvurucuların talebi üzerine dosya yetkili Mahkemeye gönderilmiştir. Mahkemece bireysel başvuruya konu dosyalar kapsamında bulunan ibranamedeki ve makbuzdaki imzaların kime ait olduğunun tespiti için dosyaların imza incelemesine gönderilmesine karar verilmiştir. İmzaların başvuruculara ait olduğu tespit edilmiştir. Mahkeme tarafından dosyaların hesap bilirkişisine gönderilmesine karar verilmiştir. Bilirkişi raporlarında başvurucuların alacak kalemleri tespit edilmiştir. Başvurucular, bilirkişi raporlarına itiraz etmiştir.

4. Duruşmada başvuruculara talep sonucunun miktar veya değerini tam ve kesin olarak belirlemesi için iki haftalık kesin süre verilmesine ve tarafların raporlara itirazlarının reddine karar verilmiştir.

5. Mahkemeye bir sonraki duruşmadan önce 1/11/2021 tarihinde ara kararı tesis edilmiştir. Bu ara kararında son celsede tesis edilen talep artırımı dilekçesi sunulmasına ve tarafların bilirkişi raporlarına itirazlarının reddine ilişkin ara kararlardan dönülmesine, tarafların ayrı ayrı bilirkişi raporlarına karşı itirazlarının kabulüne ve davanın tespit olunan türü ve tarafların zamaşımlı yönündeki ıslah ve beyan dilekçeleri dikkate alınarak dosyanın aynı bilirkişiye tevdisi ile tekrar ek rapor tanzimine karar verilmiştir. Başvurucuların da ıslah dilekçesi sunması hususunda "*muhtariyetine*" denilmiştir. Mahkeme tarafından bu ara kararlarının gerekçesi olarak ön inceleme duruşmasında davanın türüne ilişkin herhangi bir tespit yapılmadığı ve davanın belirsiz alacak davası gibi kabul edilerek başvurucular vekiline son celse talep artırımı dilekçesi hususunda süre verildiği ancak davanın türünün kısmi dava olduğu, bu bakımdan davalıların zamaşımlı yönündeki itirazlarının yeniden incelenmesinin gerektiğine işaret edilmiştir. Dosya yeniden bilirkişiye gönderilmiştir.

6. Ek bilirkişi raporunda davada talep edilen alacak kalemleri için zamaşımlı süresinin ne kadar olduğu hususuna değinilmiş ve dava dilekçesinde talep edilen miktarlar yönünden alacakların zamaşımlı uğramadığı tespiti yapılmıştır. Fazlaya ilişkin haklar yönünden ise zamaşımlının söz konusu olacağı belirtilmiştir. Bu ek rapor başvurucular vekiline tebliğ edilmiştir. Başvurucular bu rapora karşı sundukları itiraz dilekçesinde taleplerinin en başından beri belirsiz alacak davasına ilişkin olduğunu, bilirkişinin yetkisini aşarak dava türünü belirlediğini, Yargıtay kararlarına göre dava türünün belirlenmesi için kendilerine makul süre verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

7. Son duruşmada başvurucular vekili, davanın kabulüne karar verilmesini talep etmiştir. Mahkeme, başvurucuların dava dilekçesinde talep ettiği tutarlar yönünden davanın kabulüne miktar itibarıyla kesin olmak üzere karar vermiştir. Mahkeme, gerekçesinde davayı kısmi dava olarak nitelendirmiştir.

8. Başvurucular, nihai kararı 15/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 13/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. 2022/56659, 2022/56670 ve 2022/58223 numaralı başvuruların 2022/54605 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Başvurucular, Mahkemenin ara kararı ile davanın türü, zamaşımlı, ıslah ve beyan dilekçelerinin bilirkişi marifeti ile değerlendirilmesine karar vermesinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini, yargılamanın yanlış yönde ilerlemesi ve alacaklarının belirlenebilir hâle gelmemesi nedeniyle ıslah yapmalarının mümkün olmadığını, adalete olan ulaşımalarının engellendiğini iddia etmiş; bu nedenle maddi zarara uğradıklarını ileri sürmüştür.

11. Başvuru, mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkı, bir uyumsuzluğu mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyumsuzluğun etkili şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya

mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

13. Öncelikle başvuruçuların mahkemeye erişim hakkına müdahalede bulunulup bulunulmadığı değerlendirilmelidir.

14. Somut olayda başvuruçular, işçilik alacaklarının tahsili için fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak dava açmıştır. Yargılama esnasında başvuruçuların alacak kalemleri bilirkişi raporu ile tespit edilmiş ancak başvuruçular talep artırım ya da ıslah dilekçesi sunmamıştır. Mahkeme, başvuruçuların dava dilekçesinde talep ettiği alacak kalemleri üzerinden davanın kabulüne karar vermiştir.

15. Yargılama esnasında başvuruçuların alacak kalemlerinin hesaplanması için dosya iki defa bilirkişiye gönderilmiş ve başvuruçuların alacakları tam olarak tespit edilmiştir. Son bilirkişi raporundan sonraki duruşmada Mahkeme, talep sonucunun miktar veya değerini tam ve kesin olarak belirlemeleri için başvuruçulara iki haftalık kesin süre verilmesine karar vermiş ancak bir sonraki duruşmadan önce tarafların yokluğunda ara kararı tesis etmiştir. Bu ara kararında son celsede tesis edilen talep artırım dilekçesi sunulmasına ve tarafların bilirkişi raporlarına itirazlarının reddine ilişkin ara kararlarından dönülmesine, tarafların ayrı ayrı bilirkişi raporlarına karşı itirazlarının kabulüne ve davanın tespit olunan türü ve tarafların zamanaşımı yönündeki ıslah ve beyan dilekçeleri dikkate alınarak dosyanın aynı bilirkişiye tevdi ile tekrar ek rapor tanzimine karar verilmiştir. Başvuruçuların da ıslah dilekçesi sunması hususunda "muhtariyetine" denilmiştir. Mahkeme bu ara kararlarının gerekçesi olarak ön inceleme duruşmasında davanın türüne ilişkin herhangi bir tespit yapılmadığını ve davanın belirsiz alacak davası gibi kabul edilerek başvuruçular vekiline son celsede talep artırım dilekçesi hususunda süre verildiğini ancak davanın türünün kısmi dava olduğunu belirtmiş, bu bakımdan davalıların zamanaşımı yönündeki itirazlarının yeniden incelenmesinin gerektiğine işaret etmiştir.

16. Bilirkişi ek raporuna göre başvuruçuların fazlaya ilişkin hakları zamanaşımına uğramıştır. Başvuruçular, yargılamanın yanlış yönde ilerlemesi ve yargılamada geçen süre nedeniyle ıslah yapamadıklarını iddia etmiş; ayrıca bilirkişi raporuna itirazlarında davanın türünün belirsiz alacak davası olduğunu ileri sürmüştür. Kısmi alacak davasından farklı olarak belirsiz alacak davasında zamanaşımı süresi alacağın tamamı için davanın açıldığı tarihten itibaren kesilmektedir. Ancak başvuruçular bu iddialarının gereği olarak alacak kalemlerinin belirlenebilir hâle gelmesinden sonra talep artırım dilekçesi sunmamıştır.

17. Mahkeme ise ara kararı ile davanın türünün kısmi alacak davası olduğu tespitini yapmış ve başvuruçuların ıslah dilekçesi sunması hususunda muhtariyetine karar vermiştir. Yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle başvuruçuların fazlaya ilişkin hakları zamanaşımına uğramış olsa da başvuruçular fazlaya ilişkin haklarını talep ettiğine yönelik iradesini ortaya koyan ıslah dilekçesi de sunmamıştır. Mahkeme de taleple bağlılık ilkesini gözeterek davayı dava dilekçesi doğrultusunda talep edilen tutarlar üzerinden kabul etmiştir. Bu itibarla başvuruçuların mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahaleden söz edilemeyeceği, başvuruçuların şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

18. Başvuruçular; yargılama süresince yargılama giderleri ödediklerini, bu giderlerin yüksek olması nedeniyle adalete erişim haklarının kısıtlandığını da ileri sürmüştür.

Başvurucuların yargılama gideri olarak ayrı ayrı 1.828,35 TL ödedikleri, yargılama yapılması için bu giderlerin karşılanması zorunlu olduğu, yargılama sonucunda da bu giderlerin başvurulara ödenmesine karar verildiği görülmüştür. Bu itibarla başvurulardan bu şikâyetlerinin de açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

20. Başvurucular, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

21. 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'da değişiklik yapan 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun uyarınca üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine makul süre şikâyetlerinin Tazminat Komisyonu tarafından inceleneceği düzenlenmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi *Ahmet Kartalkuş* ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında ilk bakışta ulaşılabilir olan ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

22. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Yargılama giderlerinin başvurulardan BİRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.